

Kříženec nápadný špinavou barvou koruny s různými přechody mezi modrou a bledě žlutou barvou a nepravidelně peřenolaločnými až peřenodílnými listy. Vyskytuje se hojně mezi rodiči zejména na v. Moravě; v Čechách je vzhledem k menšímu počtu společných lokalit rodičů vzácnější.

3 × 1. *Prunella grandiflora* × *laciniata* = *Prunella* × *dissecta* WENDEROTH Schrift. Marburg, 2:257, 1831.

Syn.: *Prunella* × *bicolor* BECK Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 32:185, 1882. – *P.* × *variabilis* BECK Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 32:186, 1882.

Exsikáty: TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1147 (ut *P. grandiflora* β *laciniata*). – Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 1419. – SCHULTZ Herb. Norm., no 2250, 2251.

Dostí variabilní kříženec v barvě květů (nejčastěji růzovofialových) a v postavení nejvyššího páru listů (od téměř přisedlých ke květenství po zřetelně oddálené), obvykle hustě chlupatý,

22. *Melissa* L. – meduňka *)

Melissa LINNAEUS Sp. Pl. 592, 1753.

Vytrvalé, větvené, žláznatě chlupaté až lysé, aromatické byliny. Listy řapíkaté, celistvé, různě hluboko zubaté. Květy v chudokvětých, řídkých lichopřeslenech. Kalich zvonkovitý, mírně dvoupyský; koruna dvoupyská, bílá. Tvrdky protáhle vejcovité. – 3 druhy od Evropy po Střední Asii a Írán.

1. *Melissa officinalis* L. – meduňka lékařská Tab. 108/1

Melissa officinalis LINNAEUS Sp. Pl. 592, 1753. – Syn.: *Melissa graveolens* HOST Fl. Austr. 2:128, 1831. – *M. foliosa* OPIZ Lotos 5:119, 1855.

Exsikáty: TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1145.

Oddenek ± horizontální, větvený, výběžkatý. Lodyha 30–80 cm vys., přímá až poléhavá, zaobleně 4hranná, bohatě větvená. Listy řapíkaté, čepel ± eliptická, (2–)6–8(–9) cm dl., 1,5–7,0 cm šir., řídce nebo hustě chlupatá až lysá, řapík ca 2 cm dl. Květy v řídkých, 4–12květých lichopřeslenech přisedlých v úžlabí listenů. Kalich 7–9 mm dl., dvoupyský, hor. pysk zploštělý, 3cípý, s dlouhými krycími a krátkými žláznatými chlupy, dol. pysk dvoucípý; koruna 8–12 mm dl., bílá, mírně dvoupyská, se zakřivenou, uprostřed rozšířenou trubkou; tyčinky se žlutými prašníky, jen málo vyčnívající z koruny. Tvrdky 1,5–2,0 mm dl., hnědé. VI–VIII. Hkf.

2n = 32 (extra fines)

Běžně se pěstuje po celém území v zahrádkách. V kultuře je typová subsp. *officinalis* (diploid, 2n = 32), původní pravděpodobně ve

s peřenolaločnatými až peřenodílnými listy. Hojně se vyskytuje na stf. Moravě, v Bílých Karpatech, na Znojemsku a v sz. Čechách. Pozoruhodný je doložený výskyt u Nového Knína (fyt. o. 41. Stf. Povlt.), označený jako *P. grandiflora* var. *hastifolia* BECKHANS – jde o jediný zjištěný případ výskytu křížence mimo výskyt jednoho z rodičů (*P. laciniata*).

3 × 2. *Prunella grandiflora* × *vulgaris* = *Prunella* × *spuria* STAPP in KERNER Sched. Fl. Exs. Austro-Hung. 4:69, 1881.

Exsikáty: Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 1421.

Nejobtížněji rozeznatelný hybrid s obvykle velkými květy, připomínajícími *P. grandiflora*, lišící se však téměř přisedlým horním párem listů ke květenství a nápadným, vně zahnutým dlouhým zoubkem pod prašníkem delších tyčinek. Doložen z okolí Roudnice nad Labem a ze stf. Moravy z Hané.

v. Středozemí a Přední Asii; další subsp. *altissima* (SIBTH. et SM.) ARCANGELI (tetraploid, 2n = 64, vyšší s hustým oděním), popř. též subsp. *inodora* BORNH. rostou planě ve Středozemí. Užívá se jako součást čajů v lidovém léčitelství a její silice ve farmaceutickém a kosmetickém průmyslu; též nektarodárná rostlina. Daří se na těžších, živinami bohatých půdách ve slunných polohách. Množí se výsevem nebo dělením trsů. K pěstování je povolen cv. Citra. Občas zplaňuje: Plzeň-Lochotín, Prášíly, Vlachovo Březí, Český Krumlov, Čičenice, Štěkeň, Švabín u Zbiroha, Dlažkovice u Třebenic, Račice, Klenické údolí u Mladé Boleslavi, Jakuby u Boletic nad Labem, Bulovka u Frýdlantu, Stvolínky, Jičín, Nový Hradec Králové, Sloupnice, Slatiňany – Škrovád, Chrudim, Starý Ples u Josefova, Račerovice u Třebíče, Moravské Budějovice, Příštpo, Popice u Znojma, Letovice, Rajnochovice, Mikulov, Olomouc, Holešov – Radkovy, Uherský Brod – Bánov, Valšovice u Hranic, Štramberk, Kopřivnice, Tečovice u Zlína, Malé Karlovice, Svinov, Nová Ves u Svinova, Havířov.

*) Zpracoval P. Tomšovic

Tab. 108: 1 *Melissa officinalis*, 1a – květ. – 2 *Satureja hortensis*, 2a – květ, 2b – kalich. – 3 *Acinos arvensis* subsp. *arvensis*, 3a – květ, 3b – kalich. – 4 *A. arvensis* subsp. *villosus*, 4a – kalich.

646 *Satureja / Acinos*

